

EU prometni megaprojekti kasne 17 godina

Kategorija: GOSPODARSTVOAžurirano: Utorak, 20 Siječanj 2026 14:13
Objavljeno: Utorak, 20 Siječanj 2026 14:12

#TRANSEUROPSKA PROMETNA MREŽA (TEN-T)#

Realizacija megaprojekata u EU okviru transeuropske prometne mreže (TEN-T) kasni, uz znatno povećanje troškova, i njezina "jezgra" neće biti dovršena prije 2030. godine, pokazalo je u ponedjeljak ažurirano izvješće Europskog revizorskog suda (ECA).

Prije pet godina revizori su u tematskom izvješću bili procijenili da jezgra vjerojatno neće biti dovršena do 2030., prvotno zacrtanog roka. U najnovijem izvješću procjenjuju da sigurno neće biti dovršena u tom roku.

"U petogodišnjem razdoblju od objave prošlog izvješća izgledi su se značajno pogoršali i izvorno zacrtani planovi neće biti realizirani", stoji u priopćenju suda.

Od 2020. pojavio se niz novih "izazova" u provedbi projekata, zbog pandemije i ulaska ruskih vojnika u Ukrajinu, navode revizori, istaknuvši i postrožene regulatorne zahtjeve i tehničke probleme.

Cilj je velikih projekata prometne infrastrukture u Uniji preoblikovati Europu i pritom povezati građane i olakšati gospodarske aktivnosti, izjavila je Annemie Turtelboom, članica Suda zadužena za izvješće.

"Iako su od projektiranja većine infrastrukture prošla tri desetljeća, i dalje smo daleko od njezina puštanja u promet, kao i od postizanja željenih poboljšanja u prijevozu putnika i tereta u Europi", istaknula je Turtelboom.

Troškovi brojnih megaprojekata pak kontinuirano rastu, primjećuju revizori. Prije pet godina ECA je bila utvrdila da su ukupni stvarni troškovi osam megaprojekata koje su analizirali porasli do 2020. za 47 posto u odnosu na izvorne procjene, i to kada se ne uključi inflacija.

Danas se ta razlika gotovo udvostručila, na 82 posto, pokazalo je novo izvješće.

Razlog za taj skok prije svega leži u prekoračenju proračuna dva projekta, linije Rail Baltica koja bi trebala povezati Tallinn i Varšavu preko Rige i Kaunasa. Troškovi realizacije tog projekta dosegli su gotovo četverostruko veći iznos no što je prvotno procijenjeno.

Skok je zabilježen i u uspostavi linije između francuskog Lyona i talijanskog Turina, gdje je iznos više nego dvostruko veći od izvorne prognoze.

Rast troškova ne povlači automatsko povećanje sredstava EU-a za sufinanciranje, napominju revizori, budući da ona nisu izravno povezana s troškovima.

Ipak, EU je od 2020. za osam projekata koji su ušli u okvir izvješća dodijelio dodatna bespovratna sredstva u iznosu od 7,9 milijardi eura, čime se ukupni iznos financijskih sredstava EU-a isplaćenih za njihovu realizaciju popeo na 15,3 milijarde eura, navode revizori.

Kašnjenje od 17 godina

EU prometni megaprojekti kasne 17 godina

Kategorija: GOSPODARSTVOAžurirano: Utorak, 20 Siječanj 2026 14:13

Objavljeno: Utorak, 20 Siječanj 2026 14:12

I vremenski okviri provedbe projekata značajno su pogoršani u odnosu na stanje od prije pet godina, utvrdio je sud.

Dok je kašnjenje, prema izvješću iz 2020., u prosjeku iznosilo 11 godina, danas pet megaprojekata za koje je sud raspolagao relevantnim informacijama kasni u prosjeku čak 17 godina.

Od osam planiranih megaprojekata uskoro bi u promet mogla biti puštena samo autocesta A1 u Rumunjskoj, kažu revizori, dok će ostali projekti biti dovršeni za pet ili više godina.

Željeznički projekt Baskijski epsilon trebao je, prema izvornom rasporedu, biti pušten u promet do 2010., a prema izmijenjenom planu do 2023., a sada se očekuje da će biti spreman za upotrebu najranije tek 2030., uz ocjenu nositelja da je realističniji rok 2035. godina.

Otvaranje željezničke pruge Lyon – Torino sada je predviđeno za 2033., umjesto 2015. kako je izvorno planirano ili 2030. kako je predviđeno rasporedom iz 2020.

Tunel Brenner između juga Njemačke i sjevera Italije, koji bi trebao omogućiti prebacivanje prijevoza tereta s ceste na željeznicu, bit će pak, prema novim očekivanjima, otvoren najranije 2032., a ne 2016. ili 2028. kako je prethodno bilo predviđeno.

Troškovi željezničko-cestovne veze Fehmarn Belt između Danske i Njemačke bit će za 52 posto viši, uz otvaranje za promet u 2029., jedanaest godina kasnije od izvornog roka, a postoji i mogućnost odgode otvorenja do 2031. godine.

“Zaključak je jasan – cilj dovršetka jezgre transeuropske prometne mreže TEN-T do 2030. sigurno neće biti ostvaren”, smatraju revizori.

Veće ovlasti Komisije

Usprkos svim navedenim problemima, Europska komisija samo je u jednom slučaju zatražila objašnjenja za kašnjenje, upotrijebivši ograničeni pravni instrument koji joj je na raspolaganju, no taj slučaj nije se odnosio ni na jedan od osam megaprojekata analiziranih u izvješću, napominju revizori.

Nedavne izmjene Uredbe o mreži TEN-T trebale bi Komisiji osigurati značajniju ulogu i šire ovlasti nadzora nad dovršetkom prometne mreže, očekuju revizori, no uglavnom za buduće megaprojekte.

U konačnici, primjene će ipak ovisiti u prvom redu o primjeni relevantnih pravnih odredbi u zemljama EU-a, naglasili su revizori.

Transeuropska prometna mreža okosnica je europske mreže cestovnog, željezničkog, pomorskog i zračnog prometa i prometa unutarnjim plovnim putovima, a megaprojekti, koji često imaju prekograničnu dimenziju, ključni su za bolju povezanost Europe, otklanjanje uskih grla i bolje uvjete za prekograničnu mobilnost, podsjeća se u izvješću. (Hina)

EU prometni megaprojekti kasne 17 godina

Kategorija: GOSPODARSTVOAžurirano: Utorak, 20 Siječanj 2026 14:13

Objavljeno: Utorak, 20 Siječanj 2026 14:12

